

การศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

A STUDY OF YOUTH AGRICULTURE ENTREPRENEURSHIP
CHARACTERISTICS ACCORDING TO THE PHILOSOPHY
OF SUFFICIENCY ECONOMY

สั๊กเสก พัชรดิฐ¹ มารุต พัฒผล² และ ดนุลดา จามจรี³
Saksake Pacharadit¹ Marut Patphol² and Danulada Jamjuree³

Received 19 October 2021

Revised 15 June 2022

Accepted 16 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาสภาพคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์ เก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน และตรวจสอบยืนยันผ่านการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์ จำนวน 308 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพหาความสอดคล้องและค่าสัมประสิทธิ์ ครอนบักอัลฟา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะที่ 1 การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเอง คุณลักษณะที่ 2 ความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรม คุณลักษณะที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์และนำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรม และคุณลักษณะที่ 4 การบริหารความเสี่ยงและความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาด โดยผลการศึกษาสภาพคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ของนักศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์ พบว่าในภาพรวมนักศึกษามีคุณลักษณะด้านการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.028$ S.D. = 0.785) คุณลักษณะด้านความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.834$ S.D. = 0.774) คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Ph.D. Student Program, Srinakharinwirot University

² รองศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Associate Professor, Ed.D., Srinakharinwirot University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Assistant Professor, Ed.D., Srinakharinwirot University
Corresponding author E-mail: spacharadit@gmail.com

และนำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.964$ S.D. = 0.752) และด้านการบริหารความเสี่ยงและความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.988$ S.D. = 0.744) ข้อมูลเหล่านี้เป็นประโยชน์สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น พัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

คำสำคัญ: คุณลักษณะ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ เกษตรศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to study the characteristics of youth agriculture entrepreneurship according to the Philosophy of sufficiency economy and study conditions of the characteristics of youth agriculture entrepreneurship according to the Philosophy of sufficiency economy of agricultural science students. The data were collected using mixed methods which qualitative research methods were applied with document analysis and in-depth interviews with 10 key informants. The data was verified through a focus group of 10 experts. After that, quantitative research methods were applied with a sample group of 308 agricultural science students. The Index of Item Objective Congruence (IOC) and the Alpha-Coefficient Cronbach were used to verify a questionnaire. Data were analyzed using research techniques; content analysis, mean, and standard deviation. The finding of this research showed that the characteristics of youth agriculture entrepreneurship according to the Philosophy of sufficient economy were consisted of 4 characteristics which characteristics 1 was seeking business opportunities based on your abilities, characteristics 2 was agricultural management, characteristics 3 was creativity and applying modern innovations to develop agriculture, and characteristics 4 was risk management and resilience based on the market situations. The results of the study of 4 characteristics condition of youth agriculture entrepreneurship of agricultural science students found that overall characteristics 1 of students in seeking business opportunities based on your abilities were high ($\bar{X} = 4.028$ S.D. = 0.785) characteristics 2 of students in agricultural management was moderate ($\bar{X} = 2.834$ S.D. = 0.774) characteristics 3 of students in creativity and applying modern innovations to develop agriculture were moderate ($\bar{X} = 2.964$ S.D. = 0.752), and characteristics 4 of students in risk management and resilience based on the market situation were moderate ($\bar{X} = 2.988$ S.D. = 0.744) respectively. This information was useful for higher education institutions in learning design, and extracurricular skills applied local wisdom developed students to have agricultural entrepreneurship characteristics that in line with the changing of an era.

Keywords: Characteristics, Philosophy of Sufficiency Economy, Youth Agricultural Entrepreneurship, Agricultural Science

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยกำลังมุ่งสู่นโยบายการพัฒนาภาคเกษตรกรรมให้เป็นฐานการผลิตอาหารของภูมิภาคขยายสู่ตลาดโลก และมุ่งพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจสู่เป้าหมายการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) การขยายตัวของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อีกทั้งประสิทธิภาพ และคุณภาพการผลิต ส่งผลต่อโอกาสในภาคเกษตรกรรมของไทยซึ่งมีความสำคัญต่อการผลิตอาหารของโลก ประกอบกับปัญหาความมั่นคงทางอาหาร (Food security) สำหรับประชากรโลก ที่คาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกือบ 9.7 พันล้านคนในปี ค.ศ. 2050 และอาจถึง 11 พันล้านคนในปี ค.ศ. 2100 (Food and Agriculture Organization of The United Nations, 2018; Mukembo, 2017; Uneze, 2013; United Nations, 2020) ประชากรในประเทศไทยคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเกือบ 70 ล้านคนในปี ค.ศ. 2025 ลดลงเหลือ 65.372 ล้านคน ในปี 2050 (Thailand Board of Investment, 2020; Worldometer, 2019) คาดการณ์ว่าจะมีสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการในการผลิต การส่งออกสินค้าเกษตร และอาหาร มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ซึ่งเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนไทย มีครัวเรือนเกษตรกรรมประมาณ 5.91 ล้านครัวเรือน พื้นที่ประมาณร้อยละ 46.54 เป็นพื้นที่เกษตรกรรม แต่ครัวเรือนเกษตรไม่สามารถพึ่งตนเองจากรายได้หรือผลผลิตทางการเกษตร (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2559; สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจ ความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร ความรู้ทางวิชาการเกษตร ความรู้ทางการประกอบธุรกิจ ส่งผลต่อผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนลดลงเหลือร้อยละ 40 และคาดว่าจะลดลงถึงร้อยละ 30 (พระประพันธ์ พลอุทโธ และ สมคิด พุ่มทุเรียน, 2563) คนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสนใจต่ออาชีพเกษตรกรรม เกิดการย้ายถิ่นฐานจากชนบทสู่เมืองใหญ่ (Food and Agriculture Organization of The United Nations, 2014; Rathi, 2020; Soonthornhadha et al., 2005) เนื่องจากภาพลักษณ์ของการทำการเกษตรที่ไม่มั่นคง ความเสี่ยงสูง และค่านิยมในสังคมที่มีทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมในด้านลบ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563) สถานะดังกล่าวทำให้เกิดช่องว่างทางสังคมที่เพิ่มขึ้น หากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีนโยบายเตรียมพร้อมรับมือ ก็จะไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ของประเทศ ภาคเกษตรกรรมต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด และพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่เพื่อให้สามารถเติบโตและอยู่รอดท่ามกลางความไม่แน่นอนทางสถานะเศรษฐกิจโลก การเปลี่ยนจากการเป็นเกษตรกรวิถีดั้งเดิมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่เท่าทันวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนำความคิดสร้างสรรค์ไปใช้ในการพัฒนากิจการเกษตรกรรมก็จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่สำคัญ

ในประเทศไทยมีการพัฒนาการศึกษาด้านผู้ประกอบการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรสำหรับนักศึกษาหรือบุคคลทั่วไป การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้ประกอบการกับการเป็นผู้ประกอบการ เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาด้วยการศึกษาเริ่มตั้งแต่ระดับอาชีวศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะผู้ประกอบการ เนื่องจากคุณลักษณะผู้ประกอบการที่มีในตัวบุคคลจะส่งผลต่อทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ เมื่อพิจารณาถึงการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษากับความต้องการในภาคอุตสาหกรรมพบว่ามีความไม่สอดคล้อง (University-Industry Gap) แม้ในปัจจุบันจะมีหลักสูตรสาขาที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมอยู่หลายแห่ง แต่ในมุมมองของภาคอุตสาหกรรมกลับมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยยังไม่สามารถสร้างผู้เรียนได้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดจริง (Food and Agriculture Organization of The United Nations, 2014; Huq & Gilbert, 2017; Karimi, Chizari, Biemans, & Mulder, 2010) อีกทั้งการพัฒนาการศึกษาผู้ประกอบการเกษตรพบเป็นจำนวนน้อย ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้ประกอบการเฉพาะด้านเนื่องจากความหลากหลายของเกษตรกรรม คือ

พืช ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ อีกทั้งการสร้างธุรกิจหรือกิจการใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จระยะยาวในปัจจุบัน จำเป็นต้องคำนึงถึงความยั่งยืน สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตัวเอง ภายใต้อิทธิพลของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่ศึกษาในประเด็นนี้ โดยสรุปจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า โดยเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าการพัฒนาผู้ประกอบการทางด้านเกษตรกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Adhikari, Bonney, & Miles, 2017; Eze & Chinedu-Eze, 2016; McElwee, 2006; Mukembo, 2017; Umar, 2019; Waguey, 2014) ซึ่งในปัจจุบันอายุเฉลี่ยของเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น โดยอายุเฉลี่ยของเกษตรกรในประเทศไทยมากกว่า 45 ปี (พระประพันธ์ พลวฑูโฒ และ สมคิด พุ่มทุเรียน, 2563) จึงส่งผลให้ภาครัฐมีการออกนโยบายที่จะส่งเสริมผลักดันให้คนรุ่นใหม่เข้ามาสู่ภาคเกษตรกรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดหลายประการของสถานศึกษาทำให้การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่สามารถพัฒนาบัณฑิตให้ตอบโจทยความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมได้ เนื่องจากยังขาดความพร้อมในหลายๆด้าน เช่น เทคโนโลยี การจัดการ และระบบการวิจัย อีกทั้งผลการวิจัยจำนวนหนึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาในสาขาเกษตรศาสตร์ขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้ประกอบการเกษตรทั้งในด้านแรงจูงใจในการบรรลุผลสำเร็จมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ในด้านการเป็นผู้ประกอบการ (Adhikari et al., 2017; Waguey, 2014) โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ในการศึกษานี้ จะช่วยให้นักศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อสังคม สามารถวางแผนการบริหารกิจการเกษตรกรรมด้วยเป้าหมายที่สอดคล้องกับปัจจัยทางการตลาด สามารถประเมินและบริหารความเสี่ยงก่อนการตัดสินใจลงทุนหรือขยายการผลิต สถานการณ์เหล่านี้จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ระดับมหาวิทยาลัย สร้างคนรุ่นใหม่ที่มีคุณลักษณะตามความคาดหวังของภาคอุตสาหกรรม สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพให้แก่นักศึกษา และคาดหวังว่าจะเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเกษตรศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เก็บรวบรวมโดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed Method) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1) สังเคราะห์คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) เพื่อกำหนดกรอบคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการดำเนินงานดังนี้ 1) กำหนดขอบเขตหัวข้อการศึกษา เอกสาร ตำราวิชาการ หนังสือ และปริยญาณิพนธ์ 2) สืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ Google scholar และ Thailis 3) บันทึกประเด็นการวิเคราะห์ลงในแบบบันทึกเอกสาร ซึ่ง

ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย และผลการศึกษาของงานวิจัย 4) สรุปลักษณะประกอบคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) ขออนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การศึกษาครั้งนี้ผ่านการพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โครงการวิจัย เลขที่ SWUEC-G-260/2564

ขั้นตอนที่ 2) สร้างเครื่องมือ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และตรวจสอบยืนยันการสนทนากลุ่ม เพื่อการศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตรวจสอบผลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) มีทั้งสิ้น 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) เป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีประสบการณ์การทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าหรือบริการเกษตรกรรมในประเทศไทยหรือต่างประเทศไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน และ 2) เป็นเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในประเทศไทยหรือต่างประเทศไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน และ 3) นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรมจำนวน 2 คน

เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากข้อมูลผลการวิเคราะห์เอกสารในขั้นที่ 1 มาร่างแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ตามแนวทางที่นำเสนอโดย ชาย โปธิสตา (2556) มีการตีความและให้ความหมายข้อความสำคัญ (Significant statement) นำมาจัดหมวดหมู่ (Categories) และสร้างข้อสรุป ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลโดยการใช้นามสมมติทั้งหมด

ตรวจสอบยืนยันคุณลักษณะและพฤติกรรมบ่งชี้ ผลการสัมภาษณ์คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์อ้างอิงจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งสิ้น 10 คน อันประกอบด้วย ผู้ประกอบการเกษตรจากต่างประเทศทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป อเมริกาเหนือ และออสเตรเลีย โดยผลการตรวจสอบยืนยันผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมบ่งชี้ของผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ 4 คุณลักษณะ

ขั้นตอนที่ 3) ศึกษาสภาพคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมาจากคุณลักษณะ และพฤติกรรมบ่งชี้จากผลการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 และ 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีการเกษตร สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 9 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,027 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2563) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 278 คน จึงดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน พ.ศ. 2564 ได้รับแบบสอบถามส่งกลับมาทั้งหมด 308 ฉบับ ซึ่งถือว่าเกินจำนวนประชากรขั้นต่ำที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ การเก็บข้อมูลนักศึกษาใช้แบบสอบถามคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นลักษณะมาตรวัดของลิ

เคิร์ท (Likert scale) 5 ระดับ คือการให้คะแนน 1 คะแนน หมายถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด และ 5 คะแนน หมายถึงเห็นด้วยมากที่สุด แบบประเมินมีการให้คะแนนตั้งแต่ 1-5 คะแนน ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อคำถาม โดยผลวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้นตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการนำปilotทดลองเก็บข้อมูล (Try-out) จากประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา (Alpha-Coefficient Cronbach) โดยกำหนดให้ค่าแอลฟาต้องมากกว่า 0.8 จึงจะถือว่าแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นมานี้มีความน่าเชื่อถือ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2558) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.929 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับคือ ช่วงคะแนน 1.00-1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ช่วงคะแนน 1.51-2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย ช่วงคะแนน 2.51-3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง ช่วงคะแนน 3.51-4.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก และช่วงคะแนน 4.51-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาคูณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาเอกสาร การสังเคราะห์คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการวิเคราะห์เอกสาร โดยเป็นเอกสารและงานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ นำมาจัดกลุ่มคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ได้เป็น 4 คุณลักษณะ จากนั้นจึงสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิจัยทำให้ได้กรอบคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ มีองค์ประกอบดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่จากการศึกษาเอกสาร

คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่จากการศึกษาเอกสาร	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม
1) ความเป็นตัวของตัวเอง (Anthony, lfeanyi Ndubuto, Ogbonnaya, & Maria Etomchi, 2014; De Wolf, McElwee, & Schoorlemmer, 2007; Mukembo, 2017; Niewoudt et all, 2017; Rauch & Frese, 2007; Xaba, 2014)	<i>3 ท่วง</i> 1ความพอประมาณ . หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น .2ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุ	- บอกจุดแข็งของตนเองที่จะส่งผลต่อการทำงานให้บรรลุผลได้อย่างมีเหตุผล - วิเคราะห์ความถนัดของตัวเองที่สามารถต่อยอดเป็นอาชีพได้โดยอยู่บนพื้นฐานความพอประมาณ - แสดงออกถึงความชื่นชอบในการประกอบกิจการทางการเกษตรด้วยตนเอง - อธิบายความสำคัญของการนำภูมิปัญญาในด้านเกษตรกรรมของท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าได้โดยใช้ความรู้ทางวิชาการ

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่จากการศึกษาเอกสาร

คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่จากการศึกษาเอกสาร	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม
2) ความเป็นนักบริหารจัดการ ฟาร์มและความรู้ทางด้านเทคนิค (Adhikari et al., 2017; De Wolf et al., 2007; McElwee, 2006; Mukembo, 2017; Xaba, 2014) 3) ความคิดสร้างสรรค์และคามมีนวัตกรรม (Adhikari et al., 2017; Anthony et al., 2014; McElwee, 2006, 2008; Mukembo, 2017; Rathi, 2020; Rauch & Frese, 2007; Xaba, 2014; มรกต กำแพงเพชร, สวรรยา ธรรมอภิพล, & นรินทร์ สังข์รักษา, 2562; ยิ่งศักดิ์ ไกรพิณีจ, 2561) 4) ความกล้าเสี่ยงและมุ่งใฝ่หาความสำเร็จ (Adhikari et al., 2017; De Wolf et al., 2007; McElwee, 2006; Mukembo, 2017; Niewoudt et al., 2017; Rathi, 2020; Rauch & Frese, 2007; Xaba, 2014; มรกต กำแพงเพชร et al., 2562; ยิ่งศักดิ์ ไกรพิณีจ, 2561)	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น 3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น โดย คำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต <u>2 เงื่อนไข</u> 1.ความรู้ คือ ความรอบรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำ ความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้ เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบกิจการ .2คุณธรรม คือ มีความตระหนัก ในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต	- กำหนดราคาขายอย่างสมเหตุสมผลโดยใช้หลักคุณธรรม - เขียนแผนการตลาดได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคโดยใช้หลักความรู้ทางการตลาดและมีแผนสำรองเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลง - อธิบายถึงหลักการสำคัญของการทำเกษตรกรรมได้โดยใช้ความรู้หลักวิทยาศาสตร์ - ประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้กับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม - ออกแบบผลิตภัณฑ์การเกษตรที่ตรงความต้องการของตลาดได้อย่างสร้างสรรค์ - นำเสนอวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาปรับปรุงแก้ปัญหาการให้ดีขึ้นโดยใช้ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและความรู้ตามหลักวิชาการ - ประยุกต์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาแก้ปัญหาทางได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ - วิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นพร้อมเตรียมแผนรองรับอย่างรอบคอบ - วางแผนสำรองเพื่อบริหารความเสี่ยง เมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด - วางเป้าหมายของกิจการในระยะสั้นและระยะยาว)3ปี หรือ 5ปี (ได้อย่างสมเหตุสมผล - สร้างผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองตลาดที่กว้างกว่าในท้องถิ่นบนฐานของข้อมูลและความเป็นไปได้

2. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ประกอบการเกษตรจำนวน 5 คน เกษตรกรจำนวน 3 คน และนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยประเทศไทยจำนวน 2 คน

คุณลักษณะที่ 1 การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเอง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาถึงการรับรู้ความถนัดและจุดแข็งของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและมีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เชี่ยวชาญในด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการทางเกษตรกรรม สามารถนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการสร้างกิจการเพื่อดำรงชีพ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า “*รู้อยู่เสมอว่าต้องการทำธุรกิจส่วนตัวปี (เกษตรกรรม) เริ่มจากการไปเรียนที่วิทยาลัยเกษตรกรรมในสหราชอาณาจักร จากนั้นมาเรียนปริญญาโททางด้านธุรกิจที่สกอตแลนด์*” ผู้ให้ข้อมูลคนที่หนึ่งประเทศสหราชอาณาจักร, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2564 และผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า “*ครอบครัวมีอาชีพเกษตร ปลูกพืช ปลูกผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ สมัยเด็ก ๆ มีความคุ้นเคยกับสัตว์บาลและสัตว์เลี้ยง*” จึงเป็น

แรงบันดาลใจ และเริ่มปรึกษากับอาจารย์แนะแนว” ผู้ให้ข้อมูลคนที่สอง ประเทศไทย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2564

คุณลักษณะที่ 2 ความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาถึงการมีทักษะในการบริหารธุรกิจเชิงเกษตรกรรม สามารถวางแผนการตลาด บริหารทรัพยากร และควบคุมกระบวนการผลิตให้บรรลุผลตามเป้าหมาย มีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่มาแก้ปัญหา และพัฒนาระบบการผลิตอย่างสมเหตุสมผล ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า “เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้ในโรงงานแปรรูปสัตว์ เรียนรู้ในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ การลงมือทำ คุณจะจำได้เมื่อได้ปฏิบัติจริง” ผู้ให้ข้อมูลคนที่สาม ประเทศมาเลเซีย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564 และผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า “การดำเนินธุรกิจ ยังมีหลายคนที่ทำธุรกิจแบบดั้งเดิม ควรมีความรู้พื้นฐานการบริหาร บัญชี การเงิน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน” ผู้ให้ข้อมูลคนที่สอง ประเทศไทย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2564 “ใช้การจัดการทางชีวภาพ (Biosecurity) มีระบบสุขภาพ รั้ว วัคซีน ยา อวน้ำ ป้องกันพาหะ ต้องพัฒนาตัวเราให้เค้ารู้ว่าทำได้จริง ต้องทำให้ฟาร์มเล็ก ๆ รอบ ๆ ช่างรู้จักการป้องกันโรค เพื่อไม่ให้มีโรคระบาดรอบข้าง” “เมื่อก่อนการจัดการทางชีวภาพป้องกันสัตว์ ปัจจุบันป้องกันผู้เลี้ยงและสัตว์ ไม่งั้นไม่มีผู้เลี้ยง รัฐปิดแหล่งผลิต ปิดฟาร์ม” ผู้ให้ข้อมูลคนที่หก ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2564

คุณลักษณะที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาถึงความสามารถในการคิดริเริ่มออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบริการทางเกษตรกรรมใหม่ที่ตอบสนองความก้าวหน้าของตลาด แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาปรับปรุงแก้ปัญหาทาง โดยไม่ยึดติดแบบแผนจากแนวคิดเดิม ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า “ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขับเคลื่อน ธุรกิจเกษตรกรรมมีความเป็นบูรณาการมากขึ้น ไม่ใช่การทำฟาร์มอย่างเดียว ใช้เทคโนโลยีในการทำฟาร์ม” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ห้า ประเทศสหรัฐอเมริกา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2564 และผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า “รูปแบบการทำ ปุ๋ยทาง ใช้เครื่องจักร จ้างคน ใช้รถไถ วางแผนการปลูก ใช้เครื่องจักรทุ่นแรง พื้นที่มีความสวยงาม บางคนถางหญ้าด้วยมือ ปลูกลงไปเลย ไม่สะอาด ซ้ำ” ผู้ให้ข้อมูลคนที่สี่ ประเทศไทย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2564 “เมื่อก่อน 1 ไร่ ผลิตไก่ 1000 ตัว ปัจจุบัน 10000 ตัว สามารถนั่งสำนักงาน ควบคุมการเลี้ยงสัตว์ ใช้ Smart Farmer เกษตร 4.0” ผู้ให้ข้อมูลคนที่หก ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2564

คุณลักษณะที่ 4 การบริหารความเสี่ยง และความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาด หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาถึงความสามารถในการประเมินสถานการณ์ เพื่อแสวงหาโอกาสในการลงทุน ขยายกิจการ นำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการทางเกษตรกรรมในระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ มีการบริหารความเสี่ยงและการกระจายความเสี่ยง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า “ศึกษารายละเอียดก่อนจะย้าย เมื่อไปถึงสถานที่จริงต้องปรับตัว การลงทุนในต่างประเทศ คำนึงถึงการข้ามพรมแดน การเมือง นโยบาย” ผู้ให้ข้อมูลคนที่สาม ประเทศมาเลเซีย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564 และผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านอื่นกล่าวว่า “ต้องมีแผนในการรองรับ แผนการจัดการความเสี่ยง ถ้าเกิดเหตุหยุดชะงัก จะทำอย่างไร คิดแผนความเสี่ยง เอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure)” ผู้ให้ข้อมูลคนที่หก ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2564 “ได้ฝุ่น โรคระบาด เป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยง ต้องมีความอดทนสูง ทำงานตามเวลาไม่ได้ ต้อง 24 ชั่วโมง รอคอยผลผลิต ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ เช่น พายุ ปัจจัยภายนอก แต่ความอดทนควรมีอยู่ในทุกสาขาอาชีพ” ผู้ให้ข้อมูลคนที่สาม ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564 “ราคาสินค้าเกษตรพึ่งพาธรรมชาติ การบริหารจัดการ เช่นปีที่แล้ว

มั่งคุดให้ผลไม่พร้อมกัน ททยอยเก็บ ราคาขายลดลง” ผู้ให้ข้อมูลคนที่แปด ประเทศไทย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2564

ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการสังเคราะห์เอกสารและยืนยันจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้คุณลักษณะ 4 ด้านคือ 1) คุณลักษณะด้านการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเอง มีพฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ รู้จุดแข็งของตนเองที่สามารถพัฒนาให้เป็นอาชีพในอนาคต ถ้าจะสร้างธุรกิจขึ้นมาธุรกิจหนึ่งต้องเป็นสิ่งที่ตรงกับ ความชอบที่แท้จริงของตนเอง ตั้งเป้าหมายแผนพัฒนาตนเองชัดเจน กระตือรือร้นหาความท้าทายใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางอาชีพของตนเอง และเป้าหมายการประกอบอาชีพได้แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ชีวิต 2) คุณลักษณะด้านความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรม มีพฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ วางแผนกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ บริหารจัดการทรัพยากรที่มีได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเขียนแผนการตลาดได้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้บริโภค นำความรู้หลักการบริหารจากในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจในอนาคตของ ตนได้ และเมื่อเกิดปัญหาเร่งด่วนกับกิจการของตนสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว 3) คุณลักษณะด้าน ความคิดสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรม มีพฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ นำ เทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการคิดค้นพัฒนาให้เกิดเป็นสินค้าหรือบริการของตน พยายามหาวิธีการใหม่ที่จะ ช่วยแก้ปัญหาการทำงานในกิจการของตนได้ สามารถนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนมาพัฒนาต่อยอด ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม พัฒนาศักยภาพของตนเองด้วยการสืบค้นข้อมูลนวัตกรรมทางการเกษตรสมัยใหม่อยู่ เสมอ และนำความรู้ทางวิชาการมาพัฒนาการปฏิบัติงาน 4) คุณลักษณะด้านการบริหารความเสี่ยง และความ ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาดมีพฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับกิจการ ของตนอย่างรอบคอบ สามารถวางกลยุทธ์ระยะสั้น (3 ปี) เพื่อให้กิจการของตนบรรลุตามเป้าหมาย สามารถ วางกลยุทธ์ระยะยาว (5 ปี) เพื่อให้กิจการของตนบรรลุตามเป้าหมาย สามารถปรับเปลี่ยนแผนธุรกิจตามความ จำเป็นของสถานการณ์ และแสวงหากาสที่จะขยายตลาดเพื่อให้ธุรกิจเติบโตอยู่เสมอ

3. ผลการศึกษาสภาพคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่

ผลการศึกษาสภาพคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ เก็บข้อมูลแบบสอบถามนักศึกษา สาขาสาขาเกษตรศาสตร์ จำนวน 308 คน ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 2 การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเอง

ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. รู้จุดแข็งของตนเองที่สามารถพัฒนาให้เป็นอาชีพในอนาคต	3.844	0.754	มาก
2. ถ้าจะสร้างธุรกิจขึ้นมาธุรกิจหนึ่ง ต้องเป็นสิ่งที่ตรงกับ ความชอบที่แท้จริงของตนเอง	4.192	0.739	มาก
3. ตั้งเป้าหมายแผนพัฒนาตนเองชัดเจน	3.994	0.815	มาก
4. กระตือรือร้นหาความท้าทายใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางอาชีพของ ตนเอง	3.971	0.832	มาก
5. เป้าหมายการประกอบอาชีพได้แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ชีวิต	4.140	0.785	มาก
ภาพรวม	4.028	0.785	มาก

สภาพคุณลักษณะการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.028$ S.D. = 0.785) จากประเด็นคำถามในข้อ 2 คือถ้าจะสร้างธุรกิจขึ้นมาธุรกิจหนึ่ง

ต้องเป็นสิ่งที่ตรงกับความชอบที่แท้จริงของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.192$ S.D. = 0.739) ประเด็นคำถามในข้อ 1 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือรู้จุดแข็งของตนเองที่สามารถพัฒนาให้เป็นอาชีพในอนาคต ($\bar{X} = 3.844$ S.D. = 0.754)

ตารางที่ 3 ความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรม

ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วางแผนกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ	2.805	0.749	ปานกลาง
2. บริหารจัดการทรัพยากรที่มีได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.786	0.735	ปานกลาง
3. สามารถเขียนแผนการตลาดได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค	2.614	0.742	ปานกลาง
4. นำความรู้หลักการบริหารจากในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจในอนาคตของตนได้	2.877	0.738	ปานกลาง
5. เมื่อเกิดปัญหาเร่งด่วนกับกิจการของตนสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว	3.088	0.907	ปานกลาง
ภาพรวม	2.834	0.774	ปานกลาง

สภาพคุณลักษณะความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.834$ S.D. = 0.774) จากประเด็นคำถามในข้อ 5 คือเมื่อเกิดปัญหาเร่งด่วนกับกิจการของตนสามารถตัดสินใจได้รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.088$ S.D. = 0.907) ประเด็นคำถามในข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถเขียนแผนการตลาดได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ($\bar{X} = 2.614$ S.D. = 0.742)

ตารางที่ 4 ความคิดสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรม

ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการคิดค้นพัฒนาให้เกิดเป็นสินค้าหรือบริการของตน	3.013	0.740	ปานกลาง
2. พยายามหาวิธีการใหม่ที่จะช่วยแก้ปัญหาการทำงานในกิจการของตนได้	3.006	0.744	ปานกลาง
3. สามารถนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่ม	2.916	0.757	ปานกลาง
4. พัฒนาความสามารถของตนเองด้วยการสืบค้นข้อมูลนวัตกรรมทางการเกษตรสมัยใหม่อยู่เสมอ	2.922	0.795	ปานกลาง
5. นำความรู้ทางวิชาการมาพัฒนาการปฏิบัติงาน	2.961	0.725	ปานกลาง
ภาพรวม	2.964	0.752	ปานกลาง

สภาพคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.964$ S.D. = 0.752) จากประเด็นคำถามในข้อ 1 คือนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการคิดค้นพัฒนาให้เกิดเป็นสินค้าหรือบริการของตน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.013$ S.D. = 0.740) ประเด็นคำถามในข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือสามารถนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ($\bar{X} = 2.916$ S.D. = 0.757)

ตารางที่ 5 การบริหารความเสี่ยง และความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาด

ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับกิจการของตนอย่างรอบคอบ	2.782	0.695	ปานกลาง
2. สามารถวางกลยุทธ์ระยะสั้น (3 ปี) เพื่อให้กิจการของตนบรรลุตามเป้าหมาย	2.714	0.710	ปานกลาง
3. สามารถวางกลยุทธ์ระยะยาว (5 ปี) เพื่อให้กิจการของตนบรรลุผลตามเป้าหมาย	2.682	0.696	ปานกลาง
4. สามารถปรับเปลี่ยนแผนธุรกิจตามความจำเป็นของสถานการณ์	2.844	0.758	ปานกลาง
5. แสวงหาโอกาสที่จะขยายตลาดเพื่อให้ธุรกิจเติบโตอยู่เสมอ	3.916	0.861	มาก
ภาพรวม	2.988	0.744	ปานกลาง

สภาพคุณลักษณะการบริหารความเสี่ยง และความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.988$ S.D. = 0.774) จากประเด็นคำถามในข้อ 5 คือแสวงหาโอกาสที่จะขยายตลาดเพื่อให้ธุรกิจเติบโตอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.916$ S.D. = 0.861) ประเด็นคำถามในข้อ 3 คือสามารถวางกลยุทธ์ระยะยาว (5 ปี) เพื่อให้กิจการของตนบรรลุผลตามเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.614$ S.D. = 0.742)

โดยสรุปสภาพคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรมมีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน **คุณลักษณะที่ 1** การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเอง เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพที่ต้องตั้งต้นจากสิ่งที่มีความถนัด และสนใจ โดยการจะเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่ประสบความสำเร็จได้ก็ต้องมี**คุณลักษณะที่ 2** ความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรม มีทักษะในวางแผนจัดการ มองเกษตรกรรมในมุมมองของธุรกิจเกษตรกรรม ผลิตสินค้าหรือบริการมุ่งเน้นที่คุณภาพไม่ใช่ปริมาณ และตรงตามความต้องการของผู้บริโภค มีการนำเครื่องจักรเทคโนโลยี หรือวิธีการทำเกษตรกรรมสมัยใหม่ ขณะเดียวกันสำหรับยุคปัจจุบันก็จำเป็นต้องมี**คุณลักษณะที่ 3** ความคิดสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรม ประกอบกับคำนึงถึงความเสี่ยงวางแผนการบริหารความเสี่ยง เตรียมความพร้อมจากสถานการณ์ที่แย่ที่สุด (Worst-Case Scenario) มีความอดทนและความยืดหยุ่น นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะการรับมือกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นกับกิจการ จึงจำเป็นต้องมี **คุณลักษณะที่ 4** การบริหารความเสี่ยง และความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาด

ผลการศึกษาสภาพคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่**คุณลักษณะที่ 1** การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงว่านักศึกษาเข้าใจในฐานความสามารถของตนเอง มีความมุ่งมั่น รับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งเกิดจากความรู้เดิม ประสบการณ์เดิมและเครือข่ายสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม โดยคุณลักษณะที่ 1 นี้ประเด็นคำถามข้อ 2 การสร้างธุรกิจให้ตรงกับความต้องการที่

แท้จริงของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาเติบโตมาในยุคสมัยที่สารสนเทศเข้าถึงข้อมูลทางธุรกิจที่มีความหลากหลายทำให้ค้นพบความสนใจที่แท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ดนุลดา จามจรี (2563) กับผู้เรียน Gen Z หรือที่เรียกว่าเด็กยุคดิจิทัล ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี และเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและนวัตกรรม มีดีเอ็นเอของการสร้างตัวด้วยตัวเอง (Entrepreneur DNA) ซึ่งในหลายประเทศมีนโยบายส่งเสริมจากรัฐบาลในการพัฒนาเกษตรกรรมไปสู่ธุรกิจเกษตรกรรม รวมถึงโครงการส่งเสริมเยาวชนต่อเกษตรกรรม (Eze & Chinedu-Eze, 2016) จากนั้นจึงเกิดพัฒนาการศึกษา ทักษะการเรียนรู้ เพื่อสร้างเป็นอาชีพเกษตรกรรมของตนเอง นอกจากนี้ ประเด็นคำถามในข้อ 1 การรู้จุดแข็งของตนเองที่สามารถพัฒนาให้เป็นอาชีพในอนาคต มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลเป็นเช่นนี้เป็นไปได้ว่านักศึกษาส่วนหนึ่งยังอยู่ในช่วงเวลาของการค้นหาความถนัดหรือจุดแข็งของตนเอง จึงยังไม่ได้รับรู้ความสามารถเฉพาะของตนที่จะต่อยอดให้เกิดความเชี่ยวชาญในอนาคต ในด้าน**คุณลักษณะที่ 2** ความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปได้ว่านักศึกษามีโอกาสในการประกอบธุรกิจครอบครัว ธุรกิจของตนเอง หรือมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของครอบครัว เช่น ช่วยครอบครัวเลี้ยงสัตว์ ช่วยครอบครัวทำไร่ สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความเชื่อมั่น และประสบการณ์ในการเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรม มีข้อสังเกตว่าในแผนการเรียนของนักศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์ไม่มีวิชาการบริหารการตลาด นักศึกษาสามารถศึกษาจากหนังสือ วิชาเลือก หรือแหล่งข้อมูลออนไลน์ ซึ่งประเด็นคำถามในข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด การสามารถเขียนแผนการตลาดได้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค นักศึกษาจะเขียนแผนการตลาดตรงกับสินค้าและบริการเกษตรกรรมอย่างมีกลยุทธ์เมื่อนำความรู้การบริหารที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจที่คาดหวังในอนาคต ควรเรียนรู้เพิ่มเติม ฝึกฝนและปฏิบัติจริงเพื่อเกิดประสิทธิผล อีกทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากประเด็นคำถามในข้อ 5 เมื่อเกิดปัญหาเร่งด่วนกับกิจการของตนเองสามารถตัดสินใจได้รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด นักศึกษาอาจมองว่าตัดสินใจแก้ปัญหาได้ อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงสถานการณ์กฎหมาย และฐานข้อมูลทางธุรกิจปัจจุบันเพื่อประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้อง เนื่องจากความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรมต้องการความรู้ทางการบริหาร ความรู้ทางเกษตรกรรม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บูรณาการร่วมกับประสบการณ์ในการลงมือทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mahmood, Zahari, Ibrahim, Jaafar, and Yaacob (2021) และ Handayani, Haryono, and Darmawan (2021) ในด้านการพัฒนาการศึกษาด้านอุดมศึกษาพยายามเตรียมความพร้อมในคน โดยเฉพาะเยาวชนให้มีความรับผิดชอบ เรียนรู้ความเสี่ยง การจัดการทางธุรกิจ เรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อสร้างมุมมองในด้านธุรกิจกับนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินธุรกิจผ่านการศึกษา เมื่อก้าวถึง**คุณลักษณะที่ 3** ความคิดสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรมอยู่ในระดับปานกลาง จากประเด็นคำถามในข้อ 1 การเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการคิดค้นพัฒนาให้เกิดเป็นสินค้าหรือบริการของตน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เป็นคำที่มีความหมายกว้าง นักศึกษาอาจมองในมุมมองของผู้ใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่รอบตัวในรูปแบบของเครื่องอำนวยความสะดวก เครื่องสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ในทางอุตสาหกรรมเกษตรกรรมมีการพัฒนาในด้านนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการเกษตรเป็นทั้งผู้ใช้และผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม เช่น ในฟาร์มปศุสัตว์มีการพัฒนาเครื่องให้อาหารอัตโนมัติ เครื่องควบคุมแสง เครื่องควบคุมการเคลื่อนที่ของอากาศ เครื่องทำวัคซีน เครื่องฟักไข่ หรือในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์มีการพัฒนาสูตรอาหารสัตว์เพื่อใช้แทนที่หรือลดการใช้สารปฏิชีวนะพวกฮอว์โมนเร่งการเจริญเติบโต (Antibiotic Growth Promoters: AGP) หรือการพัฒนาาร่วมกับนักวิทยาศาสตร์ สัตวแพทย์ หรือ สัตวบาล หรือการพัฒนาสูตรอาหารสัตว์ร่วมกับนักโภชนาการ เป็นต้น การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และนำนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพควรเสริมสร้างร่วมกับผู้มีประสบการณ์ การลงมือทำ การวิจัยและพัฒนา อย่างไรก็ตามผลจากแบบสอบถามแสดงถึงมุมมองของ

นักศึกษาที่เปิดกว้างกับการรับสิ่งใหม่ที่จะพัฒนาเกษตรกรรมให้ดีขึ้น หากนักศึกษาเพิ่มเติมประกอบกับการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ก็จะสามารถเกิดทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think creativity) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Work creativity with others) การสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ (Implement Innovation) (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล, 2562) ทักษะเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษาสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือบริการทางเกษตรกรรมของตน ดังประเด็นคำถามในข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือสามารถนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ผู้วิจัยส่งเสริมให้นำนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ ตรงตามหลักวิชาการเกษตรกรรม หลักวิทยาศาสตร์ ต้นทุนต่ำสุด เพื่อสร้างประโยชน์สูงสุด คุณลักษณะอีกด้านที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพในปัจจุบัน **คุณลักษณะที่ 4** การบริหารความเสี่ยง และความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาดอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยความหลากหลายทางกายภาพ และชีวภาพ ส่งผลให้เกษตรกรรมมีความเสี่ยงภายในองค์กรควบคุมได้ เช่น กระบวนการผลิต คุณภาพการผลิต การบริหารต้นทุนและความเสี่ยงภายนอกองค์กรควบคุมไม่ได้ เช่น นโยบายรัฐบาล โรคระบาด ศัตรูพืช เมื่อนักศึกษามีคุณลักษณะการบริหารความเสี่ยง จะสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ (Chengot, Knox, & Holman, 2021; Garry, Bernie, Davie, & Pope, 2021; Mastroeni, Mittra, & Tait, 2021) และสามารถแสวงหาโอกาสที่จะขยายตลาดเพื่อให้ธุรกิจเติบโตอยู่เสมอ ดังประเด็นคำถามในข้อ 5 คือ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากการไม่ขยายขนาดธุรกิจ จะทำให้ขนาดธุรกิจเล็กลงโดยอัตโนมัติจากคู่แข่งที่เพิ่มขึ้นในตลาด อาจมองในมุมของการเข้าสู่ตลาดใหม่ การขายสินค้าใหม่ หรือการสร้างเครือข่าย การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ 4 ส่งผลให้นักศึกษาสามารถวางกลยุทธ์ระยะยาว (5 ปี) เพื่อให้กิจการของตนบรรลุผลตามเป้าหมาย ดังประเด็นคำถามในข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งนักศึกษาต้องอาศัยการเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์เพื่อให้กลยุทธ์สามารถใช้ได้จริง ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และความเหมาะสม ประกอบกับ เป็นมุมมองที่นักศึกษาแสดงออกถึงความต้องการในการสร้างธุรกิจเกษตรกรรมประสบความสำเร็จ เรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาด และบริหารธุรกิจนั้นให้ยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นเยาว์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 4 ด้านคือ 1) การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากฐานความสามารถของตนเอง 2) ความเป็นนักบริหารจัดการเกษตรกรรม 3) ความคิดสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาเกษตรกรรม 4) การบริหารความเสี่ยง และความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของตลาด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างอาชีพเกษตรกรรม จากมุมมองเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมเป็นเกษตรกรรมสมัยใหม่ หรือเกษตรธุรกิจ เป็นการผลิตเพื่อคุณภาพไม่ใช่ปริมาณ การผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ใช้หลักการบริหารจัดการและควบคุมต้นทุน เพื่อพัฒนานักศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์ให้สามารถแข่งขันในระดับประเทศ และต่างประเทศ สร้างอาชีพเพิ่มขึ้นในสังคม เกิดการกระจายรายได้ ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และแก้ปัญหาการว่างงาน อีกทั้งคำนึงถึงความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการประกอบอาชีพบนหลักของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกัน บนฐานสำคัญคือความรู้และคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยคุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรรุ่นเยาว์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ เนื่องจากเป็นการพัฒนาผู้ประกอบการเฉพาะด้านเกษตรกรรม และส่งเสริมให้เยาวชนเข้าสู่ธุรกิจเกษตรกรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ

1. ควรมุ่งเน้นให้เกิดการปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์จริง ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรม กรณีศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนสามารถวางแผน แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ควรเลือกสื่อการเรียนรู้ และเนื้อหาที่สอดคล้องกับผู้เรียนตรงกับบริบทในปัจจุบัน สถานการณ์ในปัจจุบัน หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลที่ล้าสมัย อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ นำหลักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. จากผลการศึกษา ควรมีการศึกษาสมรรถนะผู้ประกอบการเกษตรเพื่อส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพผู้เรียน พัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และรู้เท่าทัน ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

2. จากผลการศึกษา ควรมีการพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ผู้ประกอบการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรและบุคคลที่สนใจสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2563). รายงานสรุปข้อมูลสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

<https://data.moac.go.th/>

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2558). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาย โปธิสิตา. (2556). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดนุชดา จามจุรี. (2563). การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน Gen Z. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พระประพันธ์ พลอุทโธ และ สมคิด พุ่มทุเรียน. (2563). การพัฒนาเกษตรกรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำแพงเพชรในเขตปฏิรูปที่ดินทุ่งคอกว้าว ตำบลนครชุม อำเภอมะเอนก จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิจัยวิชาการ, 3(1), 57-68.

มรกต กำแพงเพชร สวรรยา ธรรมอภิพล และ นรินทร์ สังข์รักษา. (2562). คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจเกษตรสีเขียว. Business Review Journal, 11(1), 262-275.

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2559). แนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

https://www.chaipat.or.th/site_content/item/283-self-reliance.html

ยิ่งศักดิ์ ไกรพิณีจ. (2561). โปรแกรมการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการเกษตรปราดเปรื่องของนักศึกษาอาชีวเกษตร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2562). การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). **ไทยพร้อมศักยภาพ ครัวของโลก เจาะดัชนีความมั่นคงอาหารไทย ยื่นแทนอันดับ 3 ในอาเซียน**. สืบค้นจาก <http://oaezone.oae.go.th/view/1/รายละเอียดข่าว/ข่าว%20สศก./25343/TH-TH>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). **ตัวชี้วัด เศรษฐกิจการเกษตรของประเทศไทย ปี 2562**. สืบค้นจาก http://www.oae.go.th/assets/portals/1/ebookcategory/52_indicator-edit1-2562/#page=1
- Adhikari, R. P., Bonney, L., & Miles, M. P. (2017). When can a farmer be an entrepreneur? Taking entrepreneurship back to the future. **International Journal of the Nepalese Academy of Management**, 5, 117-129.
- Anthony, O.-I., Ifeanyi Ndubuto, N., Ogbonnaya, O. U., & Maria Etomchi, N. (2014). Analysis of Entrepreneurial Behavior among Cassava Farmers in Ebonyi State, Nigeria. **International Journal of Agricultural Science, Research and Technology in Extension and Education Systems**, 4(2), 69-74.
- Chengot, R., Knox, J. W., & Holman, I. P. (2021). Evaluating the Feasibility of Water Sharing as a Drought Risk Management Tool for Irrigated Agriculture. **Sustainability**, 13(3), 1456.
- De Wolf, P., McElwee, G., & Schoorlemmer, H. (2007). The European farm entrepreneur: a comparative perspective. **International Journal of Entrepreneurship and Small Business**, 4(6), 679-692.
- Eze, S. C., & Chinedu-Eze, V. C. (2016). AGRIPRENEURSHIP CURRICULUM DEVELOPMENT IN NIGERIAN HIGHER INSTITUTIONS. **International Journal of Small Business and Entrepreneurship Research**, 4(6), 53-66.
- Food and Agriculture Organization of The United Nations. (2014). **Youth and agriculture: key challenges and concrete solutions**. Retrieved from <http://www.fao.org/3/a-i3947e.pdf>
- Food and Agriculture Organization of The United Nations. (2018). **Transforming food and agriculture to achieve the SDGs: 20 interconnected actions to guide decision-makers**. Retrieved from <http://www.fao.org/3/I9900EN/i9900en.pdf>
- Garry, F. K., Bernie, D. J., Davie, J. C., & Pope, E. C. (2021). Future climate risk to UK agriculture from compound events. **Climate Risk Management**, 32, 100282. <https://doi.org/10.1016/j.crm.2021.100282>
- Handayani, E., Haryono, S., & Darmawan, A. (2021). Transformation of entrepreneur education programs (EEPS) of Indonesia's higher education. **International Journal of Research in Business and Social Science (2147-4478)**, 10(1), 180-188.
- Huq, A. and Gilbert, D. (2017). All the world's a stage: transforming entrepreneurship education through design thinking. **Education + Training**, 59(2), 155-170. <https://doi.org/10.1108/ET-12-2015-0111>

- Karimi, S., Chizari, M., Biemans, H. J., & Mulder, M. (2010). Entrepreneurship education in Iranian higher education: The current state and challenges. **European Journal of Scientific Research**, **48**(1), 35-50.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**, **30**(3), 607-610.
- Mahmood, R., Zahari, A. S. M., Ibrahim, N., Jaafar, N. F. H. N., & Yaacob, N. M. (2021). The Impact of Entrepreneur Education on Business Performance. **Asian Journal of University Education**, **16**(4), 171-180.
- Mastroeni, M., Mitra, J., & Tait, J. (2021). Political influences on biotechnology-based innovation for European agriculture: risk-assessment and risk management. **Technology analysis & strategic management**, **33**(3), 271-282.
- McElwee, G. (2006). The enterprising farmer: a review of entrepreneurship in agriculture. **Journal of the Royal Agricultural Society of England**, **167**(9), 1-8.
- McElwee, G. (2008). A taxonomy of entrepreneurial farmers. **International Journal of Entrepreneurship and Small Business**, **6**(3), 465-478.
- Mukembo, S. C. (2017). **Equipping youth with agripreneurship and other valuable life skills by linking secondary agricultural education to communities for improved livelihoods: a comparative analysis of project-based learning in Uganda.** (Doctoral Dissertation, Oklahoma State University, United States).
- Niewoudt, S., Henning, J. I. F., & Jordan, H. (2017). **Entrepreneurial characteristics and financial performance of farmers in South Africa.** Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/321136821_Entrepreneurial_competencies_and_financial_performance_of_farmers_in_South_Africa
- Rathi, M. J. (2020). Agripreneurship: A Sustainable Growth. **Studies in Indian Place Names**, **40**(55), 54-60.
- Rauch, A., & Frese, M. (2007). Born to be an entrepreneur? Revisiting the personality approach to entrepreneurship. **The psychology of entrepreneurship**, 41-65.
- Soonthornhada, A., Kittisuksathit, S., SureepornPunpuig, Varangrat, A., Malhotra, A., Curran, S. R., & Martin, S. B. (2005). **YOUTH AT ODDS: Thai Youth's Precarious Futures in a Globalized World.** Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research Mahidol University.
- Thailand Board of Investment. (2020). **Thailand in Brief.** Retrieved from <https://www.sme.go.th/en/page.php?modulekey=370>
- Umar, S. (2019). Developing a research framework for youth engagement in agripreneurship: application of the theory of planned behaviour. **Nigerian Journal of Rural Sociology**, **19**(1), 24-33.
- Uneze, C. (2013). Adopting agripreneurship education for Nigeria's quest for food security in vision 20: 2020. **Greener Journal of Educational Research**, **3**(9), 411-415.

- United Nations. (2020). **Population**. Retrieved from <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/population>
- Wagney, D. A. (2014). Entrepreneurial career of students in agriculture: An analysis. **American Journal of Educational Research**, 2(1), 35-43.
- Worldometer. (2019). **Thailand Population**. <https://www.worldometers.info/world-population/thailand-population/>
- Xaba, G. G. (2014). **Identifying entrepreneurial skills required by South African black farmers: an entrepreneurial model**. South Africa: University of the Witwatersrand. Retrieved from <https://core.ac.uk/reader/39675540>